

Lieta C-355/22

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2022. gada 1. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent
[Austrumflandrijas pirmās instances tiesa, Gentes nodaļa] (Beļģija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 30. maijs

Prasītāja:

BV Osteopathie Van Hauwermeiren

Atbildētāja:

Beļģijas valsts

Pamatlietas priekšmets

Pamatlieta attiecas uz atteikumu atmaksāt PVN, kas iekasēts par osteopātu sniegtajiem pakalpojumiem saskaņā ar valsts tiesību normu, kura vēlāk tika daļēji atcelta, jo tika atzīta par nesaderīgu ar ES tiesībām.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, vai valsts tiesa pēc savas ierosmes, iepriekš neiesniedzot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, var attiecībā uz pagātni atstāt spēkā sekas, ko izraisījusi tāda valsts tiesību norma, ar kuru osteopātu pakalpojumi netiek atbrīvoti no PVN un kuru šī tiesa ir daļēji atcēlusi kā nesaderīgu ar Savienības tiesībām.

LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

I. Vai Tiesas 1976. gada 8. aprīļa spriedums lietā 43/75 *Defrenne/SABENA* ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to valsts tiesai tiek piešķirta autonoma kompetence pēc savas iniciatīvas, neiesniedzot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, pamatojoties uz pilnībā iekšēju tiesību normu, attiecībā uz pagātni atstāt spēkā sekas, ko radījis valsts tiesiskais regulējums par medicīnisko un paramedicīnisko pakalpojumu atbrīvošanu no PVN, kuru tā (pēc tam, kad tā šajā sakarā tās pašas lietas ietvaros saskaņā ar LESD 267. pantu Tiesā ir iesniegusi trīs lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, uz kuriem Tiesa ir atbildējusi 2019. gada 27. jūnija spriedumā lietā C-597/17) ir atzinusi par nesaderīgu ar ES tiesībām un daļēji atcēlusi, atstājot spēkā tā sekas attiecībā uz pagātni un tādējādi pilnībā atņemot nodokļa maksātājam tiesības saņemt tādu PVN summu atmaksu, kas iekasētas, pārkāpjot ES tiesības?

II. Vai valsts tiesai ir tiesības autonomi, neiesniedzot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, attiecībā uz pagātni atstāt spēkā tāda valsts tiesiskā regulējuma sekas, par kuru ir konstatēts, ka tas ir pretrunā PVN direktīvai, kā pamatojumu norādot vispārīgu atsauci uz “nopietniem tiesiskās drošības apsvērumiem, kas izriet no visu iesaistīto publisko un privāto interešu kopuma”, un attiecībā uz apgalvojumu, ka pastāv “faktiska neiespējamība vēlāk atmaksāt nepamatoti iekasēto PVN nodokļu maksātāja piegādāto preču vai sniegto pakalpojumu saņēmējiem vai pieprasīt, lai tie veic vēlāku samaksu prettiesiskas nodokļa neiekasēšanas gadījumā, it īpaši tad, ja ir iesaistīts liels skaits sīkāk neidentificētu personu vai attiecīgi nodokļu maksātājiem nav tādas grāmatvedības sistēmas, kas ļautu vēlāk identificēt attiecīgās piegādes vai pakalpojumus un to vērtību”, ja nodokļu maksātājam pat nav bijusi iespēja pierādīt, ka šāda “faktiska neiespējamība” nepastāv?

Atbilstošās Savienības un valsts tiesību normas

Savienības tiesības: Padomes Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 132. panta 1. punkta c) apakšpunkts

Beļģijas tiesības: *Wetboek van de BTW* (Pievienotās vērtības nodokļa kodekss) 2., 4., 26., 28., 44. pants, 70. panta 1.*bis* punkts un 91. panta 1. punkts

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Sākotnēji pastāvēja neskaidrība par to, vai osteopātu sniegtie pakalpojumi ir vai nav atbrīvoti no PVN. Tādēļ prasītāja atskaitīja par tiem aprēķināto PVN un ierosināja nodokļu iestādei pārtraukt tiesību uz šī PVN atmaksu noilguma termiņu, iekļaujot to precizētajā PVN deklarācijā, taču nodokļu iestāde atteicās to darīt.

- 2 Ar 2019. gada 5. decembra lēmumu Nr. 194/2019 *Grondwettelijk Hof* (Beļģijas Konstitucionālā tiesa) daļēji atcēla atsevišķus PVN kodeksa 44. panta noteikumus, jo tie tika atzīti par nesaderīgiem ar Savienības tiesībām, un tā rezultātā osteopātu pakalpojumi ir atbrīvoti no PVN, ja attiecīgajiem pakalpojumu sniedzējiem ir nepieciešamā kvalifikācija, lai piedāvātu ārstniecības pakalpojumus, kuru kvalitāte ir pietiekama, lai tos varētu uzskatīt par līdzīgiem pakalpojumiem, ko sniedz reglamentētas medicīniskās vai paramedicīniskās profesijas pārstāvji.
- 3 Tomēr *Grondwettelijk Hof* atstāja spēkā atcelto noteikumu sekas attiecībā uz nodokļa piemērošanas gadījumiem, kas bija iestājušies pirms 2019. gada 1. oktobra. Sava lēmuma atpakaļejošā spēka ierobežojumu *Grondwettelijk Hof* pamatoja ar nopietniem tiesiskās drošības apsvērumiem, kas izriet no visu iesaistīto publisko un privāto interešu kopuma, tostarp faktisku neiespējamību vēlāk atmaksāt nepamatoti iekasēto PVN nodokļu maksātāja piegādāto preču vai sniegto pakalpojumu saņēmējiem vai pieprasīt, lai tie veic vēlāku samaksu prettiesiskas nodokļa neiekasēšanas gadījumā, it īpaši tad, ja ir iesaistīts liels skaits sīkāk neidentificētu personu vai attiecīgi nodokļu maksātājiem nav tādas grāmatvedības sistēmas, kas ļautu vēlāk identificēt attiecīgās piegādes vai pakalpojumus un to vērtību. Šajā sakarā *Grondwettelijk Hof* atsaucās uz Tiesas 1976. gada 8. aprīļa spriedumu lietā 43/75, *Defrenne/SABENA*, 74. punktu.
- 4 Pamatojoties uz iepriekš minēto *Grondwettelijk Hof* lēmumu, nodokļu iestāde uzskatīja, ka prasītājam nav tiesību uz PVN atmaksu par laikposmu pirms 2019. gada 1. oktobra.
- 5 Tomēr prasītāja turpināja iebilst pret šo nodokli un pieprasīja atmaksāt PVN, kas samaksāts līdz 2019. gada 1. oktobrim. Šajā sakarā tā savā periodiskajā PVN deklarācijā sev par labu veica PVN korekciju 45 335,81 EUR apmērā.
- 6 Reaģējot uz to, nodokļu iestāde piemēroja naudas sodu 10 % apmērā no šīs summas, ko tā uzskatīja par PVN saistībām, un noapaļoja soda summu uz leju līdz 4530 EUR.
- 7 Pēc tam, kad nodokļu iestāde noraidīja pieteikumu par atbrīvošanu no naudas soda vai naudas soda apmēra samazināšanu, prasītāja cēla prasību iesniedzējtiesā, lūdzot konstatēt, ka iepriekšminētā summa un naudas sods, ieskaitot procentus, nav jāmaksā.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 8 Prasītāja uzskata, ka *Grondwettelijk Hof* 2019. gada 5. decembra sprieduma Nr. 194/2019 atpakaļejošā spēka ierobežošana ir pretrunā Savienības tiesībās noteiktajam efektivitātes principam, jo tā nozīmē, ka attiecībā uz pagātni tiek atstāta spēkā tāda valsts tiesību norma, kas varētu būt nesaderīga ar Direktīvas 2006/112 132. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

- 9 Turklāt prasītājas ieskatā šis spriedums acīmredzami ir pretrunā Tiesas pastāvīgajai judikatūrai attiecībā uz tiesībām saņemt nodokļu vai netiešo nodokļu, kas piemēroti, pārkāpjot Savienības tiesības, atmaksu, Tiesas ekskluzīvajai kompetencei ierobežot atpakaļejošo spēku un Tiesas izstrādātajiem kritērijiem, kas ir jāizpilda, lai pilnīgā izņēmuma kārtā atteiktu atmaksāšanu, jo lieta katrā ziņā ir jānodod izskatīšanai Tiesā un attiecīgajai dalībvalstij ir jāpierāda, ka Tiesas izstrādātie kritēriji ir izpildīti, tostarp no varbūtējas nepamatotas iedzīvošanās viedokļa.
- 10 Līdz ar to prasītāja lūdz iesniedzējtiesu nepiemērot *Grondwettelijk Hof* 2019. gada 5. decembra spriedumu.
- 11 Atbildētāja savu atteikumu atmaksāt samaksāto PVN būtībā pamato ar minēto *Grondwettelijk Hof* spriedumu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 12 Iesniedzējtiesa pamato lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu tādējādi, ka nav pārliecināta, vai tā ir tiesīga nepiemērot *Grondwettelijk Hof* 2019. gada 5. decembra spriedumu Nr. 194/2019.